

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної
та мистецької освіти
Кафедра теорії і методики музичної освіти та хореографії

**ПЕДАГОГІКА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА,
ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ ТА ХОРЕОГРАФІЇ
У КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ОСВІТИ**

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

(8-10 листопада 2017 року)

Мелітополь, 2017

УДК: 378.013.43:7

ББК: 74.58

П24

*Друкується згідно рішення Вченої Ради Мелітопольського
державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького протокол № 7 від 28.11.2017*

Рецензенти:

Серганюк Л. І. – заслужений діяч мистецтв України, професор, завідувач кафедри методики музичного виховання і диригування Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

Гузій Н. В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогічної творчості Національного педагогічного університету імені Михайла Петровича Драгоманова

П 24 Педагогіка музичного мистецтва, художньої культури та хореографії у контексті інтернаціоналізації освіти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мелітополь, 8-10 листопада 2017 р.) / Відповід. ред. Н.А.Сегеда. – Мелітополь: ФОР Однорог Т.В., 2017. – 195 с.

ISBN 978-617-7566-08-2

Збірник містить тези і статті учасників Міжнародної науково-практичної конференції “Педагогіка музичного мистецтва, художньої культури та хореографії у контексті інтернаціоналізації освіти” (м. Мелітополь, 8-10 листопада 2017 р.). У них розкриваються соціокультурні передумови інтернаціоналізації мистецької освіти, актуальні питання історії і теорії професійної освіти в галузі педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії, сучасні тенденції у вивченні теоретичних і практичних проблем педагогіки музичного мистецтва, художньої культури та хореографії; представлена дослідно-експериментальна робота молодих науковців та студентів з проблем музичної, художньої та хореографічної освіти; розглянуто особливості дидактичного та методичного супроводу творчого самовираження особистості засобами музичного, образотворчого та хореографічного мистецтва.

Матеріали збірника будуть цікавими для студентів, магістрантів і аспірантів факультетів мистецтв, учителів і викладачів мистецьких дисциплін та хореографії у закладах загальної, спеціалізованої середньої та вищої освіти.

Відповідальність за наукову коректність і оригінальність текстів несуть їх автори.

УДК: 378.013.43:7

ББК: 74.58

ISBN 978-617-7566-08-2

© Н.А.Сегеда, 2017

© Автори статей, 2017.

Лай Сяоцян ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ УМІНЬ СКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ НА ОСНОВІ ОПАНУВАННЯ КРИТЕРІЇВ ДОБОРУ ВОКАЛЬНОГО РЕПЕРТУАРУ	53
Лі Хан ТВОРЧА АКТИВНІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПОЗИЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА	57
Лисенко Я. О. ВОКАЛЬНА ШКОЛА НОННИ СУРЖИНОЇ В КОНТЕКСТІ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ	61
Люсін Чень КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ТВОРЧИХ ЯКОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ РОМАНСОВОЇ ЛІРИКИ	64
Майба О. К. ВОКАЛЬНО-ХОРОВИЙ СПІВ ЯК ЗАСІБ ДУХОВНО-МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ В МУЗИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	68
Маковський Д. ЗМІСТ ПОНЯТТЯ “РОЗУМІННЯ МУЗИКИ” В УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ	71
Мартинюк А. К. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ У ДЖЕРЕЛОЗНАВЧОМУ ВИМІРІ	74
Масалова Т. О. КОМУНІКАТИВНІ МУЗИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ	78
Мержева Л. Ф. ДИНАМІЗМ ОСОБИСТОСТІ В СТРУКТУРІ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ	81
Мілюкова Н. П. ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ЦИКЛУ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ	84
Мітєва А. М. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	88
Назаренко І. М. ДО ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ У ПРОЦЕСІ СПРИЙМАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ТВОРІВ МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ-МУЗИКАНТАМИ	92
Новікова О. Д. , Авакімова А. А. ОСОБЛИВОСТІ ВОКАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	97
Овчаренко Н. А. МУЗИЧНА ОСВІТА: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ... 99	
Панасюк С. Л., Мазур Ю. В. ХОРОВИЙ СПІВ ЯК ТРАДИЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВИКОНАВСТВА	101
Панасюк С. Л., Шмельова М. Б. МУЗИКОЗНАВЧА СПАДЩИНА СТАНІСЛАВА ЛЮДКЕВИЧА	104
Панченко Г. П., Мацедонська М. П. ВОКАЛЬНІ ВПРАВИ ЯК ЦІЛЕСПРЯМОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ З ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК ПІДЛІТКІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	107

Google Docs – онлайнвий офіс,
Google Maps – набір карт,
Google Sites – безкоштовний хостинг, який використовує вікі технологію,
Google Translate – перекладач,
YouTube – відеохостинг.
Google Диск – єдиний простір для зберігання файлів і роботи з ними.

Саме на Диску знаходиться Google Форми. За допомогою Google Форм створюю тести, онлайн-опитування та відправляю їх на електронну пошту учнів або вчителів, після отримання відповіді на сервісі автоматично йде обробка відповідей з оцінюванням і аналізом помилок.

Наприклад: для тематичного оцінювання учнів 9 класу за програмою “Мистецтво” 5-9 класи автора Л. Масол та інші.

https://docs.google.com/forms/d/1Mq_njUxv5rdOiGq3twNv6xuaU4kVpEBq6UnXXQQdHCl/edit

Сьогодні використання хмарних технологій вже не просто забаганка, а перш за все потужний інструмент особистого просування та розвитку, який при вмілому використанні здатен суттєво підвищити вчительську й учнівську компетентність, комунікативні навички і звісно ж – професійний рівень. Уведення в навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій підвищує якість навчального процесу, допомагає формувати в учнів художньо-практичні та інформаційні компетенції, що досягаються в результаті активної, мотивованої, напруженої роботи з навчальними матеріалами, комп'ютерними моделями, інформаційними джерелами, у тісній співпраці з учителем.

УДК 378.015.31:[159.923.2+172.15]

А.М. Мітєва

концертмейстер кафедри теорії і методики
музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. Тези присвячені питанню формування національної самосвідомості у майбутніх вчителів музичного мистецтва. Національне музичне мистецтво через вплив на естетичну свідомість здатне впливати на учня викликати у нього сильні почуття та формувати душу людини. У роботі представлено деякі аспекти методики формування національної самосвідомості в учнів на уроках музики в загальноосвітній школі.

Ключові слова: національне музичне мистецтво, національна самосвідомість, урок музики, методика формування національної самосвідомості.

Annotation. The thesis is devoted to the formation of national consciousness of future teachers of musical art. National musical art through the influence on the aesthetic consciousness is able to influence the student, may trigger strong feelings and to shape the human soul. The paper presents some aspects of the methods of forming national identity of the pupils at music lessons in comprehensive school

Key words: national musical art, national consciousness, music lesson, methods of forming national identity.

У період оновлення соціально-економічного життя країни проблеми педагогічної науки і практики переважно пов'язані з розвитком культури в усьому багатстві її загальнолюдського і національного аспектів. Широкий ракурс процесів виховання потребує врахування історичних явищ України та конкретних умов сучасного суспільства, що сприяє розкриттю кращих сторін національної культури, виявленню її унікальної самобутності.

Усвідомлення і прийняття своєї національності має важливу роль як для української, так і для всієї загальнолюдської культури. А виховання національної самосвідомості є одним із головних пріоритетів, органічною складовою освіти. Формування національної самосвідомості майбутнього вчителя музичного мистецтва дає можливість у подальшому виховувати свідомого громадянина, патріота, високої культури, міжнаціональних взаємовідносин, формувати у молоді потреби та уміння жити в громадському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, культури.

Національна самосвідомість спрямовується на залучення громадян до глибинних пластів національної культури і духовності, формування національних світоглядних позицій, ідей, поглядів, переконань на основі цінностей культури. Національне виховання має здійснюватися на всіх етапах навчання дітей та молоді, забезпечувати всебічний розвиток, гармонійність і цілісність особистості, розвиток здібностей та обдарувань, збагачення на цій основі інтелектуального потенціалу народу, його духовності і культури, виховання громадянина, здатного до самостійного мислення, суспільного вибору і діяльності. Відродження та розвиток національних традицій у культурі, мистецтві та освіті є одним із пріоритетних напрямків державної культурної політики. Звернення до свого коріння та вивчення невідомих та слабо вивчених сторінок минулого дозволить краще зрозуміти ментальні координати та спираючись на ці знання побудувати стратегію оновлення духовного життя нашої нації.

Формування національної самосвідомості майбутніх вчителів музичного мистецтва потребує глибокого знання педагогічних та

психологічних основ національного виховання, врахування вікони та індивідуальних особливостей вихованців.

Важливою передумовою національної самосвідомості людини є відчуття власної пов'язаності з розвитком та долею Батьківщини. Це суттєво впливає на формування суспільно-патріотичних орієнтирів, адже правильний вибір державних форм існування можливий лише тоді, коли більшість із них здатні будуть переживати долю Батьківщини як особисту. Одним із вирішальних чинників в процесі формування майбутніх вчителів музичного мистецтва виступає власна національна самосвідомість, яка знаходить вияв у пам'яті про минуле, у відчутті власної пов'язаності з долею Батьківщини, в національній ідентифікації, тобто ментальній, духовно-культурній спорідненості зі своїм народом.

Одним із найпотужніших засобів національного виховання є мистецтво. Музичне мистецтво відображає в людській свідомості цінності минулого і сучасного, володіє даром синтезування узагальненого досвіду людства, чим і впливає на багатство духовного світу особистості. Проникаючи в сутність музики та усвідомлюючи взаємозв'язок музичного мислення з емоційною сферою особистості, майбутній вчитель музичного мистецтва розвиває самосвідомість. Тому включення в зміст естетичної свідомості здобутків національного музичного мистецтва та стимулювання його засобами інтересу, емоційного сприйняття та розуміння минулого свого народу сприяє формуванню національної самосвідомості особистості. Специфіка формування національної самосвідомості у підлітковому віці. Національна самосвідомість підлітка (адже саме у ранньому підлітковому віці активно починають формуватися складові самосвідомості молодшої людини: самооцінка, рівень домагань, соціальні очікування та образ "Я") формується в процесі цілеспрямованого навчання та виховання і являє собою передачу молодшому поколінню історично обумовленого соціального досвіду народу.

Аналізуючи науково-методичну, педагогічну літературу можливо стверджувати, що в основу музично-педагогічної науки повинні лягти такі фундаментальні філософсько-методологічні принципи як культуровідповідність, природовідповідність, діяльність, відображення і цілісний розвиток особистості, оскільки виховання – це, насамперед, цілісний процес. Засвоєння музичної культури свого народу та формування на цій основі національної самосвідомості можливе тільки при наявності музичної активності. Музична педагогіка виділяє три види творчої музичної діяльності, з яких складається інститут музичної культури суспільства – це діяльність композитора, виконавця і слухача. Урок музики передбачає всі ці види діяльності. Музика, як і інші види мистецтва, розрахована на співпереживання, в ній активно діє механізм музичної емпатії – перенесення життєвих станів інших людей

на себе, на свою долю, усвідомлення цих емоційних станів та відповідне ставлення до сприйнятого, включає в себе і відповідне розуміння. Тому, формуючи національну самосвідомість школярами національного музичного мистецтва, педагогогу на уроках музики слід звертати увагу не тільки на розкриття творчої спадщини композитора, але й знайомити учнів з обставинами його життя, історичним середовищем в якому жив і творив композитор (принцип культуровідповідності, природовідповідності), адже знання особистості композитора, його біографії, творчості, самого процесу творіння висвітлюють той чи інший твір та здатні поглибити його розуміння. Саме тому, важливим напрямком в процесі формування національної самосвідомості на уроках музики варто, на нашу думку, вважати встановлення зв'язків міжпредметних зв'язків з іншими навчальними дисциплінами, зокрема з такими, як українська література та історія.

У процесі формування національної самосвідомості учнів важливо враховувати і передбачати розширення сфери естетичної свідомості підлітків шляхом виховання та формування естетичних почуттів, оцінок, смаків, ідеалів при суворому дотримуванні цілісності впливу на свідомість, почуття та поведінку. Можливо виділити деякі принципи організаційних форм, методів та прийомів вивчення музичних творів:

- 1) опора на основні структурні компоненти самосвідомості;
- 2) засвоєння учнями історії виникнення творів;
- 3) виявлення специфічних національних ладових та гармонічних особливостей музичної мови твору;
- 4) розвиток здатності підлітків до ідентифікації з музичним образом, героєм;
- 5) зв'язок з іншими видами мистецтва;
- 6) використання естетичних категорій в оцінці національного музичного мистецтва;
- 7) розвиток основних сфер прояву національної самосвідомості засобами національної музики.

Реалізація ідей національного відродження зумовлює зростаючу значущість та якісно новий рівень музично-естетичного виховання в системі національної школи. Психічний розвиток, зокрема процес самопізнання та самоусвідомлення, впливають на цей процес не безпосередньо, а опосередковано – через активну діяльність суб'єкта. І якщо ця діяльність буде спрямована на користь своєї нації, то її варто розглядати як основну передумову становлення особистості та формування її національної самосвідомості.

Отже, формування національної самосвідомості у майбутніх вчителів музичного мистецтва розширює сферу естетичної свідомості та є потужним механізмом співпереживання, здатним виступати одним із дієвих засобів у справі формування національної самосвідомості учнів. Використання музики, її здатності активізувати людські емоції в

процесі узагальнення понять національного менталітету, національного характеру тощо, відіграє роль соціально-психологічна та педагогічної основи виховання. Усвідомлення і переживання змісту музичних образів дозволяє глибоше сприймати особливості культури своєї нації, її духовні цінності та ідеали.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Посібник для студентів вищих навчальних закладів/О.І.Вишневський. -Дрогобич, Коло, 2003. – 528 с.

2. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії/ А.І.Зязюн Г.М.Сагач. – К.: АПН України, Ін-т педагогіки і психології професійної освіти, 1997. – 302 с.

3. Олексюк О.М. Формування духовного потенціалу студентської молоді в процесі професійної підготовки: Автореф. дис. ...-д-ра. под. пед.наук: 13.00.01, 13.00.04 /О.М.Олексюк. – Київ, ун-т ім.Т.Шевченка – К., 1997. – 50 с.

4. Падалка Г.М. Учитель, музика, діти/ Г.М.Падалка. – К.: Муз.Україна. – 1982. – 144 с.

5.Рудницька О.П. Формування музичного сприйняття в системі розвитку педагогічної культури майбутнього вчителя. Дис. ...д-ра. под. наук: 13.00.01/О.П.Рудницька. – К.,1994. – 431 с.

6 Кирило Стеценко: Спогади. Листи. Матеріали / укл., перед. С. С. Федотов. – К.:Музична Україна, 1981 (Жовтень). – 480 с.

УДК 78.072.3:006.332.4

І.М. Назаренко

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії
Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Б.Хмельницького

ДО ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ У ПРОЦЕСІ СПРИЙМАННЯ МИСТЕЦЬКИХ ТВОРІВ МАЙБУТНІМИ ПЕДАГОГАМИ-МУЗИКАНТАМИ

Анотація. В тезах окреслено шляхи опанування художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів мистецьких дисциплін.

Ключові слова: інтерпретація музики, творча активність, педагогічна діяльність, художня інтепретація музичного твору.

Annotation. Theses are delineating the ways of knowledge in artistic and pedagogical interpretations of musical pieces during the future teachers' of art professional education.

Key words: instrumental preparation, creative activity, pedagogical activity, artistic interpretation of a musical composition.